

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
Західнодонбаський інститут

Кафедра економіки та менеджменту

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПОЛІТЕКОНОМІЯ»

спеціальності: 073 Менеджмент

освітнього рівня: перший (бакалаврський)

освітньої програми: Менеджмент

спеціалізації: Економіка та управління бізнесом

Затверджено
Науково-методичною радою
Західнодонбаського інституту
ПрАТ "ВНЗ "МАУП"
від 25 червня 2020 р.

Опис дисципліни

Політична економія – базова дисципліна навчального плану підготовки молодших спеціалістів з економіки. Вона розпочинає цикл теоретико-економічних дисциплін, які закладають основи світогляду та професійної культури фахівців з економіки. Політична економія розкриває найбільш глибокі, основоположні відносини між людьми в кожній економічній системі, відкриває закони її розвитку, обґруntовує базові економічні категорії, тому вона являється методологічною основою, фундаментом всіх інших економічних наук.

Метою вивчення дисципліни є формування системи знань, яка дає цілісне уявлення про закони та суттєві зв'язки в реальній економічній діяльності.

Завдання дисципліни:

- вивчення загальних основ економічного життя суспільства, закономірностей становлення та розвитку економічної системи і діалектики взаємозв'язку її структурних елементів;
- з'ясування механізму дії економічних законів і механізму їх використання людьми у господарській діяльності;
- визначення принципових рис соціально-економічних систем і напрямків їх еволюції;
- формування вільного володіння категоріальним апаратом, вміння застосовувати отримані теоретичні знання до аналізу конкретних економічних ситуацій;
- підвищення економічної та загальної культури фахівця з економіки.

Після завершення вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

- загальні основи економічного життя суспільства;
- закономірності становлення та розвитку економічної системи і діалектики взаємозв'язку її структурних елементів;
- механізм дії економічних законів і механізм їх використання людьми у господарській діяльності;

уміти:

- визначати принципові риси соціально-економічних систем і напрямків їх еволюції;
- формувати вільне володіння категоріальним апаратом;
- застосовувати отримані теоретичні знання до аналізу конкретних економічних ситуацій.

Об'єктом вивчення є формування системи знань, яка дає цілісне уявлення про закони та суттєві зв'язки в реальній економічній діяльності.

Предметом вивчення є дослідження відносин між людьми в кожній економічній системі.

Компетенції: застосовуючи методи спостереження та наукового пізнання сформувати основи світогляду та професійної культури фахівців з економіки; відкрити закони її розвитку, обґруntовати базові економічні категорії, тому вона являється методологічною основою, фундаментом всіх інших економічних наук.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

з дисципліни

«Політекономія»

Короткий зміст модулю	кількість годин за формами занять					Форма контролю (тести, конспект, співбесіда, реферат, контр.роб., ІЗ)
	лекції	семінари	практичні	СРС	ІКР	
Модуль 1 Загальні засади економічного розвитку						
Тема 1. Політична економія як фундаментальна суспільна наука	1			2		конспект, опитування, тести
Тема 2. Виробництво і його основні чинники. Суспільний продукт	2	1	1	2		конспект, опитування, завдань тести
Тема 3. Економічні потреби суспільства і роль виробництва в їх задоволенні	2	1		3		конспект, опитування, тести, рішення практичних завдань
Тема 4. Економіка суспільства як сукупність видів економічної діяльності	1	1		2		конспект, опитування, тести, рішення практичних завдань
Тема 5. Відносини власності в економічному житті суспільства	2	2		3		конспект, опитування, захист індивідуального практичного завдання
Модульний контроль				4	2	
Модуль 2 Розвите товарне виробництво та економічне зростання						
Тема 6. Товарне виробництво і товарно- грошові відносини	1	2		3		конспект, опитування, тести, задачі
Тема 7. Загальні основи ринку. Суб'єкти ринкової економіки	1	1	1	2		конспект, опитування тести, рішення практичних завдань
Тема 8. Змішана економіка та її типи	1	1		2		конспект, опитування
Тема 9. Суспільний продукт і його форми. Національний дохід	2	1		3		конспект, опитування, тести
Тема 10. Економічне зростання і його чинники	1	2		2		конспект, опитування, тести
Модульний контроль				4	2	
Усього годин	14	14		32	4	

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ ПО ТЕМАМ

Тема 1. Політична економія як фундаментальна суспільна наука

Виникнення та розвиток політичної економії.

Категорії політичної економії. Економічні закони.

Методи економічних досліджень. Функції політичної економії.

Місце політичної економії в системі економічних наук.

Основні поняття: економічна категорія, економічний закон, метод пізнання, нормативна політична економія, позитивна політична економія, предмет політичної економії.

Література: [1, 6, 9, 12].

Тема 2 Виробництво і його основні чинники. Суспільний продукт

Економічна система та її матеріальна основа. Суспільний поділ праці.

Структура продуктивних сил. Технологічний спосіб виробництва.

Суспільний спосіб виробництва.

Класифікація економічних систем. Формаційний та цивілізаційний підходи в економічному дослідженні.

Основні поняття: виробництво, розподіл, споживання, обмін, основне виробництво, виробнича інфраструктура, соціальна інфраструктура, процес виробництва, робоча сила, праця, предмети і засоби праці.

Література: [3, 6, 8-11, 14].

Тема 3. Економічні потреби суспільства і роль виробництва в їх задоволенні

Суспільне виробництво: його основні фактори та фази.

Економічні потреби. Економічні інтереси. Економічний закон зростання потреб.

Взаємодія потреб та інтересів як рушійна сила соціально-економічного прогресу.

Основні поняття: абсолютні потреби, виробничий потенціал суспільства, виробництво, вмінені витрати, гранична корисність, дійсні потреби, економічний інтерес, економічні потреби закон зростання потреб, засоби виробництва, потреба, робоча сила, праця.

Література: [4, 6, 12, 15].

Тема 4. Економіка суспільства як сукупність видів економічної діяльності

Сутність і основні структурні елементи економічної системи. Класифікація економічних систем та її критерії.

Продуктивні сили як матеріальна основа економічної системи: сутність продуктивних сил; структура продуктивних сил; суспільний поділ праці; продуктивність праці.

Економічні відносини як соціальна форма і спосіб організації економічної системи: сутність економічних відносин, їх пофазна структура; виробничі відносини і спосіб виробництва; техніко-економічні, організаційно-економічні та соціально-економічні відносини.

Класифікація типів економічних систем та її критерії: формацийний підхід і класифікація типів економічних систем; цивілізаційний підхід до класифікації економічних систем за типами.

Основні поняття: економічна формація, економічні відносини, поділ праці, продуктивні сили, продуктивність праці, спосіб виробництва, технологічний спосіб виробництва, аграрне суспільство, індустриальне суспільство, постіндустриальне суспільство.

Література: [1-4, 10-12, 15].

Тема 5. Відносини власності в економічному житті суспільства

Власність у системі виробничих відносин. Власність як економічна категорія.

Структура власності. Закон адекватності.

Роздержавлення та приватизація власності.

Основні поняття: власність, економічний зміст власності, експлуататорська власність, об'єкти власності, ознаки власності, право власності, приватна власність, суб'єкти власності, суспільна власність, трудова власність.

Література: [6-13, 15].

Тема 6. Товарне виробництво і товарно-грошові відносини

Натуральна форма організації виробництва: сутність і риси натурального виробництва; домашня промисловість; історичне значення натурального господарства.

Товарна форма організації суспільного виробництва: виникнення товарного виробництва і його сутність; основні риси товарного виробництва; суб'єкти та об'єкти товарних відносин; товар і його властивості.

Вартість і ціна: альтернативні теорії: теорія трудової вартості; суб'єктивно-психологічна теорія вартості (цінності); неокласична теорія вартості. Загальний закон вартості.

Проста і розвинена форми товарного виробництва (фіксований виступ): проста форма товарного виробництва; розвинена (капіталістична) форма товарного виробництва; закони товарного виробництва.

Основні поняття: вартість, вартість трудова, домашня промисловість, мінова вартість, просте товарне виробництво, розвинена форма товарного виробництва, товар, товарне виробництво, товарні економічні відносини.

Література: [1, 5, 10, 12].

Тема 7. Загальні основи ринку. Суб'єкти ринкової економіки

Ринкові відносини, їх об'єкти і суб'єкти: інституціональні основи ринкової економіки; ринкові відносини, їх суб'єкти і об'єкти.

Ринок і його сутність. Попит і пропонування: ринок і його сутність; попит і пропонування, чинники, що на них впливають. Рівноважна ціна; функції ринку.

Еластичність попиту і пропонування на індивідуальних ринках: еластичність попиту; еластичність пропонування; еластичність і дохід товаровиробника.

Конкуренція і моделі ринків (фіксований виступ): конкуренція, її сутність і функції; форми конкуренції і моделі ринків.

Основні поняття: валовий дохід, досконала (чиста) конкуренція, конкурентний ринок, конкуренція, монополія, монополія часткова, недосконала конкуренція, олігополія, попит, пропонування, ринкова система, ринковий механізм, ринок, рівноважна ціна.

Література: [1, 5, 13, 16].

Тема 8. Змішана економіка та її типи

Приватна власність у її різноманітних формах.

Переплітання, взаємопроникнення і взаємодоповнення колективного, приватного і державного господарств, а також взаємний перехід одного типу господарства в інший.

Соціальна орієнтація економіки, підвищення на її основі життевого рівня людей. Людина стає головною цінністю в такій системі. Досягти цього можна лише на основі зростання регулюючої ролі держави, а з іншого боку, повинні проявлятись умови ринкового саморегулювання. У такому випадку держава не повинна втручатися в діяльність господарських структур. Для змішаних систем характерне поєднання саморегулювання і державного регулювання економіки.

Демократична форма управління спроможна забезпечити економічні, політичні та духовні гарантії для найбільш повної реалізації можливостей кожної людини.

Основні поняття: приватна власність, ринкове регулювання, змішана система, демократична форма.

Література: [1, 4-8, 10].

Тема 9. Суспільний продукт і його форми. Національний дохід

Суспільний продукт і його форми.

Сутність і види економічного відтворення.

Національне багатство і його структура.

Розподіл та перерозподіл національного доходу.

Основні поняття: суспільний продукт, економічне відтворення, національне багатство, розподіл, перерозподіл, національний доход.

Література: [5-10, 15].

Тема 10. Економічне зростання і його чинники

Економічне зростання та економічний розвиток.

Фактори економічного зростання. Науково-технічна революція.

Економічний цикл та його фази. Теорії циклів.

Основні поняття: економічне зростання, економічний розвиток, фактори економічного зростання, науково-технічна революція, економічний цикл, фази економічного циклу, теорії циклів.

Література: [1-5, 10].

Питання для самоконтролю

з дисципліни «Політекономія»

«Парето - ефективність».

Проблема ефективності використання ресурсів

Гроші – самий ліквідний товар

Паперові гроші.

Малий бізнес у ринковій економіці.

Франшиза як організаційна форма бізнесу.

Акції й облігації, їхня сутність і класифікація.

Товар «робоча сила» і його властивості.

Політика прискореної амортизації в Україні.

Сутність і особливості позичкового капіталу.

Страховий бізнес. Проблеми страхової індустрії.

Особливості марксистського підходу до аналізу проблеми реалізації суспільного продукту.

Власність на землю.

Ціна землі. Визначення ціни на землю в Україні.

Особливості аграрної реформи П. Столипіна.

М. Форд про проблему справедливої оплати праці.

Заробітна плата та її теорії.

.Інвестиції та їх ефективність.

Сутність безробіття, його чинники та види.

Еволюція і перспективи розвитку сучасного капіталізму.

Сутність, риси і чинники переходної економіки.

Міжнародна торгівля та її економічні основи.

НТР як форма розвитку виробничих сил.

Постіндустріальне суспільство: трансформація економічних відносин.

Економічний зміст суспільних відносин.

Технологічний спосіб виробництва та проблеми його розвитку

Інфраструктура ринку. Проблеми формування її в Україні.

Комерційні банки України і шляхи підвищення їх ролі в економіці.

. Наймана праця: сутність та еволюція.

Проблеми відтворення в сучасній економіці України.

Світове господарство: сутність та етапи розвитку.

Монополії та олігополії

Роль домогосподарств у суспільному відтворенні.

Ринок праці як форма регулювання зайнятості трудових ресурсів.

Антимонопольна політика держави: необхідність, сутність і значення.

Проблеми відтворення трудових ресурсів.

Орендні відносини в ринковій економіці.

Форми й методи соціального захисту населення.

Проблеми розвитку конкуренції в сільському господарстві України.

Капітал як економічна категорія капіталістичного способу виробництва.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Базилевич В., Лук'янов В., Писаренко Н., Квіцинська Н. Мікроекономіка: Опорний конспект лекцій. — К., 1998.
2. Вэриан Х. Р. Микроэкономика. Промежуточный уровень. Современный подход. — М., 1997.
3. Гальперин В. М., Игнатьев С. М., Моргунов В. И. Микроэкономика.— СПб., 1998.
4. Гребенников Л. И., Леусский А. И., Тарасевич Л. С. Микроэкономика. — СПб., 1998.
5. Долан Э., Линдсей Д. Микроэкономика. — СПб., 1994.
6. Емцов Р. Г., Лукин М. Ю. Микроэкономика. — М., 1997.
7. Карагодова О. А., Черваньов Д. М. Мікроекономіка. — К., 1997.
8. Максимова В. Ф. Микроэкономика. — М., 1996.
9. Мікроекономіка: Навч. посіб. / Н. О. Гончарова, А. І. Ігнатюк та ін.— К.: МАУП, 2005.
10. Микроэкономика / Под ред. Е. Б. Яковлевой. — М.; СПб., 1998.
11. Наливайко А. П., Євдокимова Н. М., Задорожна Н. В. Мікроекономіка. — К., 1999.
12. Нуреев Р. М. Курс микроэкономики. — М., 1998.
13. Піндейк Р., Рубінфельд Д. Мікроекономіка. — К., 1996.
14. Семюелсон П., Нордгауз В. Мікроекономіка. — К., 1998.
15. Слухай С. В. Довідник базових термінів та понять з мікроекономіки.— К., 1998.
16. Хайман Д. Н. Современная микроэкономика: анализ и приложения.— М., 1992.
17. Ястремський О. І., Гриценко О. Г. Основи мікроекономіки: Підручник. — К., 1998.